ବିହାର ରାଜ୍ୟ

ବନାମ

ଶ୍ରୀ ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଅଗ୍ରୱାଲା

18, ଜାନୁଆରୀ 1996

[କେ. ରାମାସ୍ୱାମୀ ଏବଂ ଜି. ବି. ପଟ୍ଟନାୟକ,ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1973:

ଧାରା 482-ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ କ୍ଷମତା-କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା-ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ, ଭାରତୀୟ ପିଙ୍ଗଳ କୋଡ୍ ର ଧାରା 414 ଅଧୀନରେ ଅପରାଧକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇଥିଲେ-ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରିଥିଲେ-ନିର୍ଣ୍ଣିତ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରମାଣକୁ ବିଚାର କରିବାରେ ଏବଂ କୌଣସି ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତ ମାମଲା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇନଥିବା ଦର୍ଶାଇ ଏହାର ଅଧିକରିତା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଛନ୍ତି ।

B.C.C.L ରେ ବ୍ୟବହୃତ ରେଳ ଟ୍ରଲିର କିଛି ଅଂଶ ଦ୍ୱାରା ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଥିବା ଏକ ଟ୍ରକକୁ ପୋଲିସ ପାଇଥିଲା । ଚାଳକ କହିଥିଲେ ଯେ ଟ୍ରକଟି ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ କାରଖାନାରୁ ଭର୍ତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା, ଏବଂ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡିକ ଏକ କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା କିଣାଯାଇଥିଲା । କାରବାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କୌଣସି ଦସ୍ତାବିଜ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇ ନଥିଲା । କର୍ତ୍ତବ୍ୟରତ ଅଧିକାରୀ ଏକ ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ ଯାହାକୁ ଏଫ୍. ଆଇ. ଆର୍. ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଭାରତୀୟ ପିଙ୍ଗଳ କୋଡର ଧାରା 414 ଅଧୀନରେ ଏକ ମାମଲା ପଞ୍ଜିକୃତ ହୋଇଥିଲା । ତଦନ୍ତ ଶେଷ ହେବା ପରେ, ଉତ୍ତରଦାତା ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ପାଞ୍ଚ ଜଣଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏକ ଆରୋପ ପତ୍ର ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା, ଯିଏ ଏହି ଅପରାଧକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇଥିଲେ । ଉତ୍ତରଦାତା ଦଣ୍ଡ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାର ଧାରା 482 ଅଧୀନରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ସଂଜ୍ଞାନ ଆଦେଶ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଏଥିରେ ବ୍ୟଥିତ ହୋଇ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏହି ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ।

ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଆଦେଶ ଖାରଜ କରି, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଇଥିଲେ ଯେ: 1.1.ଦଣ୍ଡ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା, 1973ର ଧାରା 482 ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ କ୍ଷମତାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମିତବ୍ୟୟୀ ଏବଂ ସତର୍କତାର ସହ ସେତେବେଳେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ ଯେତେବେଳେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଉପସଂହାର ପହଞ୍ଚିବେ ଯେ ଯଦି ଏପରି କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ ନହୁଏ ତେବେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଅନ୍ୟାୟ ହେବ କିମ୍ବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଅପବ୍ୟବହାର ହେବ । ଯେତେଦୂର ଜଣେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଜ୍ଞାନ ଆଦେଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ବିଷୟ ଆସେ, ନିହିତ କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ ସେତେବେଳେ କରାଯାଇପାରିବ ଯେତେବେଳେ ଏତଲାରେ ଥିବା ଅଭିଯୋଗ କିମ୍ବା ତଦନ୍ତ ସମୟରେ ସଂଗୃହିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ସହିତ ଅଭିଯୋଗ, ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତୀୟମାନ ମୂଲ୍ୟରେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସମୟରେ ଆକ୍ଷେପିତ ଅପରାଧ ଗଠନ କରେ ନାହିଁ । ସେହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପାଇଁ ପ୍ରମାଣକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବା କିମ୍ବା ପ୍ରମାଣକୁ ବିଚାର କରିବା ଏବଂ ଏହି ଉପସଂହାର ପହଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ନୁହେଁ ଯେ କୌଣସି ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତ ମାମଲା ସଂଗୃହୀତ ହୋଇନାହିଁ ।

1.2. ମାମଲାରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୋଗ ପତ୍ର ଏବଂ ଏଫ୍.ଆଇ.ଆର୍.ର ଯାଞ୍ଚ କରିବା ପରେ, ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରମାଣକୁ ବିଚାର କରି ଏବଂ କୌଣସି ଅପରାଧ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇନାହିଁ ବୋଲି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚି ନିଜର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଛନ୍ତି । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦଣ୍ଡ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାର ଧାରା 482 ଅନୁଯାୟୀ ଏଫ.ଆଇ.ଆର.ରେ ଅଭିଯୋଗ ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ପତ୍ରରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ସାମଗ୍ରୀକୁ ପ୍ରତିପକ୍ଷଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଧାରା ଭାରତୀୟ ପିଙ୍ଗଳ କୋଡର ଧାରା 414, ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ଏହାର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ କ୍ଷମତାକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁଚିତ ଥିଲେ ।

ଶ୍ରୀମତୀ ରୂପନ ଦେଓଲ ବଜାଜ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ କନୱାର ପାଲ୍ ସିଂ ଗିଲ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ, ଜେ. ଟି. (1995) 7 ଏସ୍. ସି. 299 ମାମଲା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିଲା ।

ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା: ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 66/1996 ।

ବିବିଧ ଫୌଜଦାରୀ ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା 475/1992 (R)ରେ ପାଟନା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର 5.3.92 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଆବେଦନକାରୀ ପାଇଁ ବି. ବି. ସିଂହ ।

ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ତରଫରୁ ୟୁ.ଆର. ଲଳିତ, ଇ.ସି. ବିଦ୍ୟାସାଗର ଏବଂ ଇମତିଆଜ ଅହମ୍ମଦ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଜି. ବି. ପଟ୍ଟନାୟକ, ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଆବେଦନ ପାଟନା ନ୍ୟାୟାଳୟ ତାରିଖ 5.3.1992 ର ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ହୋଇଛି, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା ଧାରା 414 ଅନୁଯାୟୀ ଉତ୍ତରଦାତା ବିରୋଧରେ ନିଆଯାଇଥିବା ସଜ୍ଞାନକୁ ରଦ୍ଦ କରିଦେଇଥିଲେ ।

ଧାନବାଦ ପୋଲିସ ଷ୍ଟେସନର ପୋଲିସ ଉପ-ନିରୀକ୍ଷକ ଶ୍ରୀ ଉଦାଇ ସିଂହ 8.1.1992 ରେ ପୋଲିସ ଥାନାରେ କର୍ତବ୍ୟରତ ଥିଲେ । ଅପରାହ୍ନ 5ଟା 15 ମିନିଟରେ ଦୁଇ ଜଣ ପୁଲିସ କନଷ୍ଟେବଳ ପଞ୍ଜୀକରଣ ସଂଖ୍ୟା HRX-3125 ଥିବା ଏକ ଟ୍ରକ୍ ସହ ଏହାର ଚାଳକ, ଖଲାସୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଦୁଇ ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ହଜାର କରି ରିପୋର୍ଟ କରିଥିଲେ ଯେ ସେମାନେ ଟ୍ରକକୁ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଆସୁଥିବା ଏବଂ ରେଳ ଫାଟକ ଅତିକ୍ରମ କରୁଥିବା ଦେଖିଥିଲେ ଏବଂ ଗାଡ଼ିଟିକୁ ଅଟକାଇବାକୁ କୁହାଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଅଟକି ନଥିଲେ । ତେଣୁ ସେମାନେ ଗାଡ଼ିକୁ ପିଛା କରିଥିଲେ ଏବଂ କିଛି ସମୟ ପରେ ସେହି ଗାଡ଼ିକୁ ଅଟକାଇଥିଲେ ଏବଂ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଯେ ଟ୍ରକରେ ଲୁହା ଟ୍ରାକ୍ ଖଣ୍ଡ ଭରି ରହିଛି ଯାହା B.C.C.L ର ସମ୍ପତ୍ତି ଥିଲା । ଦସ୍ତାବିଜ ବିଷୟରେ ପଚରା ଉଚୁରା କରିବା ପରେ, ଚାଲାଣର ଏକ ନକଲ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା କିନ୍ତୁ କିଛି ଭୁଲ ସନ୍ଦେହ କରି ସେମାନେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ସହିତ ଟ୍ରକକୁ ପୋଲିସ ଥାନାକୁ ଆଣିଥିଲେ । ଏହାପରେ ଉପ-ନିରିକ୍ଷକ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ସମୟରେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଯେ ଟ୍ରକରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଥିବା ଅଧିକାଂଶ ଲୁହା B.C.C.L ରେ ବ୍ୟବହୃତ ଟ୍ରାକ୍ ଟ୍ରଲିର ଖଣ୍ଡ ଥିଲା । ସନ୍ଦେହରେ ଉପ-ନିରିକ୍ଷକ ଚାଳକଙ୍କୁ ପଚାରିବାରୁ ସେ କହିଥିଲେ ଯେ ଏହି ଆବେଦନରେ ଉତ୍ତରଦାତା ଥିବା ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଅଗ୍ରୱାଲାଙ୍କ କାରଖାନାରୁ ଟ୍ରକ୍ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଛି ଏବଂ ସରାଇଧେଲାରେ ଆସୋସିଏଟ୍ ଆଇରନ୍ ଏବଂ ଷ୍ଟିଲ୍ କମ୍ପାନୀର ମାଲିକ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଅଗ୍ରୱାଲା ଏହାକୁ କିଣିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ କୌଣସି ଦସ୍ତାବିଜ ଉପସ୍ଥାପନ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେ ଭାରତୀୟ ପିଙ୍ଗଳ କୋଡର ଧାରା 414 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଦୋଷୀ ବୋଲି ଅଭିଯୋଗ କରି ପୋଲିସ ଥାନାର ନିରିକ୍ଷକ ତଥା ଭରପ୍ରାପ୍ତ

ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଏକ ରିପୋର୍ଟ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଉକ୍ତ ରିପୋର୍ଟକୁ ଏତଲା ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ତଦନ୍ତ ପରେ, 21.1.1992 ରେ ଉତ୍ତରଦାତା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପାଞ୍ଚ ଜଣଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗ ପତ୍ର ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା । 1992 ର ଜି. ଆର୍. ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା 107 ରେ, ପୋଲିସ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା କାଗଜପତ୍ର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମସ୍ତ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସାମଗ୍ରୀର ଅନୁଧ୍ୟାନ ପରେ ବିଦ୍ୱାନ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ 1.2.1992 ରେ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଥିବା ଅପରାଧକୁ ସଜ୍ଞାନକୁ ନେଇଥିଲେ । ଏହା ପରେ ଉତ୍ତରଦାତା ରାଞ୍ଚି ସ୍ଥିତ ପାଟନା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଦୁଇଜଣିଆ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରି ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 482 ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକରିତା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆହ୍ୱାନ କରି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ସଜ୍ଞାନ ଆଦେଶ ରଦ୍ଦ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଉକ୍ତ ଆବେଦନ ଅପରାଧିକ ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା 475/1992 ଭାବରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇଥିଲା । ବିଦ୍ୱାନ ବିଚାରପତି ଏହି ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା, ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ସଜ୍ଞାନକୁ ରଦ୍ଦ କରିଥିଲେ, ଏହାପରେ ରାଜ୍ୟ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୋଇଥିଲେ ।

ରାଜ୍ୟ ତରଫରୁ ହାଜର ହୋଇଥିବା ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲ ଶ୍ରୀ ବି. ବି. ସିଂହ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 482 ଅନୁଯାୟୀ ନଥିରେ ଥିବା ପ୍ରମାଣକୁ ସଜ୍ଞାନରେ ନେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ଏବଂ ତା 'ପରେ କୌଣସି ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତ ମାମଲା କରାଯାଇ ନାହିଁ ବୋଲି ଫଳାଫଳ ନଥିଭୁକ୍ତ ତାଙ୍କର ଅଧିକରିତା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଛନ୍ତି । ଶ୍ରୀ ସିଂ ଆହୁରି ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ଯେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ନୀତି ସତ୍ତ୍ୱେ ଯେ ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 482 ଅଧୀନରେ ଥିବା କ୍ଷମତାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମିତବ୍ୟୟୀ ଏବଂ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଭାବରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ କେବଳ ସେତେବେଳେ ଯେତେବେଳେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚିବେ ଯେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଅପବ୍ୟବହାର ହୋଇଛି, କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ବିଦ୍ୱାନ ବିଚାରପତି ଏକ ଅପିଲୀୟ ଅଦାଲତ ଭାବରେ ସଜ୍ଞାନ ଆଦେଶର ବୈଧତାକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଆଦେଶ ଆଇନତଃ ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ହାଜର ବିଦ୍ୱାନ ବରିଷ୍ଠ ଅଧିବକ୍ତା ଶ୍ରୀ ୟୁ. ଆର. ଲଳିତ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସାମଗ୍ରୀକୁ ଯାଞ୍ଚ କରି ଏହି ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ ଯେ ରେକର୍ଡରେ ଥିବା ସାମଗ୍ରୀ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା ଧାରା 414 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଅପରାଧ ନୁହେଁ,

ନ୍ୟାୟାଳୟ ସଜ୍ଞାନ ଆଦେଶ ରଦ୍ଦ କରିବାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ଆଦେଶରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନେକ ମାମଲାରେ ଏହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧିସଂହିତାର ଧାରା 482 ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ କ୍ଷମତାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମିତବ୍ୟୟୀ ଏବଂ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ ଯେତେବେଳେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଉପସଂହାର ପହଞ୍ଚିବେ ଯେ ଯଦି ଏପରି କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ କରା ନଯାଏ ତେବେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଅନ୍ୟାୟ ହେବ କିମ୍ବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଅପବ୍ୟବହାର ହେବ । ଯେତେଦୂର ଜଣେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଜ୍ଞାନ ଆଦେଶ ଗ୍ରହଣ କରିବା ବିଷୟ ଜଡ଼ିତ, ଅନ୍ତର୍ନିହିତ କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ ସେତେବେଳେ କରାଯାଇପାରିବ ଯେତେବେଳେ ଏତଲାରେ ଥିବା ଅଭିଯୋଗ କିମ୍ବା ଅଭିଯୋଗ ସହିତ ପ୍ରତୀୟମାନ ତଥ୍ୟ ଆଧାରରେ ନିଆଯାଇଥିବା ଅନୁସନ୍ଧାନ ସମୟରେ ସଂଗୃହିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ଅପରାଧ ପ୍ରମାଣିତ କରେ ନାହିଁ । ସେହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପାଇଁ ପ୍ରମାଣକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବା କିମ୍ବା ପ୍ରମାଣକୁ ବିଚାର କରିବା ଏବଂ ଏହି ଉପସଂହାର ପହଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ନାହିଁ ଯେ କୌଣସି ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତ ମାମଲା ସଂଗୃହୀତ ହୋଇନାହିଁ । ଆମମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ (ମାନ୍ୟବର ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ କେ. ରାମାସ୍ୱାମୀ) ସଦସ୍ୟ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଏକ ସଦ୍ୟ ରାୟରେ, ଶ୍ରୀମତୀ ରୂପନ ଦେଓଲ ବଜାଜ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ କନୱର ପାଲ ସିଂହ ଗିଲ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ମାମଲାରେ ପୂର୍ବରୁ ନିଆଯାଇଥିବା *ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଅନୁସରଣ* କରି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଇଥିଲେ ଯେ:

> ' ତେଣୁ ଏହା ସ୍ଥିରୀକୃତ ଆଇନ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ ଏକ ବ୍ୟତିକ୍ରମୀ କାର୍ଯ୍ୟ । ଏଫ୍. ଆଇ. ଆର୍./ଅଭିଯୋଗ ପତ୍ର /ଅଭିଯୋଗର ଯାଞ୍ଚ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ବହୁତ ଯତ୍ନ ନିଆଯିବା ଉଚିତ । ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଅଭିଯୋଜନ ପକ୍ଷକୁ ବାଧା ଦେବା ପାଇଁ ଏହି ମାମଲା ବିରଳରୁ ବିରଳତମ ମାମଲା କି ନାହିଁ ତାହା ସ୍ଥିର କରିବା ସମୟରେ, ତାହା ପ୍ରଥମେ ମାମଲାକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରି, ଅଭିଯୋଗଗୁଡିକ ଅପରାଧ ଗଠନ କରେ କି ନାହିଁ ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡିବ । ଏହା ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ ଏଫ୍. ଆଇ. ଆର୍. କେବଳ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ ଅପରାଧର ତଦନ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ପଦକ୍ଷେପ । ତଦନ୍ତ ଶେଷ ହେବା ପରେ ଏବଂ ଆରୋପ ପତ୍ର ଦାଖଲ ହେବା ପରେ ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷ ସଂହିତାର ଧାରା 164 ଅନୁଯାୟୀ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥିବା ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ବିବୃତ୍ତି ଉପସ୍ଥାପନ କରେ । ସେହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ

ଅଭିଯୋଜନ ପକ୍ଷ ମାମଲାର ସପକ୍ଷ ବିପକ୍ଷ ବିଚାର କରିବା କିମ୍ବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଉଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର କଠୋର ଅନୁପାଳନ ଏବଂ ଏହାର ଅନୁପାଳନର ପ୍ରଭାବ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ । ବିଚାର ଶେଷ ହେବା ପରେ ଏହା କରାଯିବ । ଆରୋପ ପତ୍ରରେ ଥିବା ଅଭିଯୋଗ ଏବଂ ନଥିରେ ଥିବା ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ବିବୃତ୍ତିରୁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତ ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡିବ ଯେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସେହି ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ଅପରାଧକୁ ବିଚାର କରିପାରିବେ କି ନାହିଁ ଏବଂ ବିଚାର ସହିତ ଆଗକୁ ବଢିପାରିବେ କି ନାହିଁ । ଯଦି ଏହା ଏକ ଉପସଂହାର ପହଞ୍ଚେ ଯେ କୌଣସି ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ ଅପରାଧ ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ ନାହିଁ, ତେବେ ଅଭିଯୋଗ ପତ୍ର ରଦ୍ଦ କରିବା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟପନ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କେବଳ ବ୍ୟତିକ୍ରମିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଅର୍ଥାତ୍ ଦୁର୍ଲଭରୁ ବିରଳ ମାମଲାରେ ଯେଉଁଠାରେ ଅଭିଯୋଗ କିମ୍ବା ଏଫଆଇଆର ଦାଖଲ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଅପରାଧର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରତିଶୋଧ ସାଧନ କରିବାର ଉପଲବ୍ଧ ସୁବିଧା କୌଣସି ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ ଅପରାଧ ପ୍ରକାଶ କରେ ନାହିଁ - ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହାର ବିଚାର ଆରମ୍ଭ କରିପାରିବେ ଏବଂ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରିବେ ।

ଯେତେବେଳେ ଧାରା 482 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରତିକାର ଉପଲବ୍ଧ ହେବ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଧାରା 226 ଅନୁଯାୟୀ ଏହାର ଅସାଧାରଣ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ବିରତ ହେବ ଏବଂ ସତର୍କତା ଅବଲମ୍ବନ କରିବ କାରଣ ସଂହିତାର ଧାରା 482 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ପ୍ରତିକାର ଉପଲବ୍ଧ ଥାଏ । ଯେତେବେଳେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଧାରା 482 ଅନୁଯାୟୀ ଏହାର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ମୁଖ୍ୟ ବିଚାର କେବଳ ଏହା ହେବା ଉଚିତ ଯେ କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ ନ୍ୟାୟର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଆଗେଇ ନେବ ନା ଏହା ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଅପବ୍ୟବହାର ହେବ । ଯେତେବେଳେ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଅଧିକାରୀ ପ୍ରମାଣ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ସମୟ ବିତାନ୍ତି ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆରୋପ ପତ୍ର ରଖନ୍ତି, ଆରୋପ ପତ୍ର ରଦ୍ଦ କରିବା କରିବାକୁ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରି ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ସାମାଜିକ ସ୍ଥିରତା ଏବଂ ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ଅପରାଧୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଦ୍ୱାରା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ କାରଣ ଏହା ସମଗ୍ର ସମାଜ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ଅପରାଧ । ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଶକ୍ତିର ପ୍ରୟୋଗ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହି ମୌଳିକ ନୀତିକୁ ସର୍ବଦା ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବା ଉଚିତ ।

ଉପରୋକ୍ତ ପରିମାପକଗୁଡ଼ିକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି ଯଦି ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୋଗ ପତ୍ର ଏବଂ ଏଫ୍. ଆଇ. ଆର୍. ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଏ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ବିବାଦୀୟ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଏ, ତେବେ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଏ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରମାଣକୁ ବିଚାର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ଏବଂ କୌଣସି ଅପରାଧ ହୋଇନଥିବା ଉପସଂହାର ପହଞ୍ଚିବା ଦ୍ୱାରା ଏହାର ଅଧିକରିତା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଛନ୍ତି । ନଥିରେ ଥିବା ସାମଗ୍ରୀ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ପରେ ଆମେ ଏହି ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ ମତ ଦେଉଛୁ ଯେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏଫ.ଆଇ.ଆର.ରେ କରାଯାଇଥିବା ଅଭିଯୋଗ ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ପତ୍ରରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ସାମଗ୍ରୀକୁ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 414 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଅପରାଧ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 482 ଅନୁଯାୟୀ ଏହାର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ କ୍ଷମତାକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁଚିତ ଥିଲେ । ଉପରୋକ୍ତ ଧାରଣ ଆଧାରରେ ବିବିଧ ଫୌଜଦାରୀ ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା 475/1992 ରେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର 5.3.1992 ର ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରାଗଲା ଏବଂ ଏହି ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା । ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ବିଚାର ଜାରି ରଖିବାକୁ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଗଲା । ଉତ୍ତରଦାତା ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁରନ୍ତ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ସମ୍ମୁଖରେ ହାଜର ହୋଇପାରନ୍ତି ।

ଆର୍. ପି ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର :
ମଦନ ମୋହନ ଭୂୟାଁ
ଅନୁବାଦକ
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।